

Paragraafid

Lehekülje nr.

1.3. Teaduskirjanduse ja kohalike vajaduste ning olukorra kombineerimine

1

1.3. Teaduskirjanduse Ja Kohalike Vajaduste Ning Olukorra Kombineerimine

Juhend

Teaduskirjanduse ja ennetustegevuse veebilehtede läbitöötamine annab hea ülevaate rahvusvahelisest ning tulemuslikust tegevusest ja toimivatest alusteoortest. Ennetustegevuse planeerimiseks tuleb aga arvestada ka kohalike oludega, samuti silmas pidada järgmisi asjaolusid.

- Tuleb aru saada, milliseid ennetustegevuse lahendusi kohapeal juba rakendatakse.
- Milliseid andmeid tegevuse mõjususe kohta on kogutud.
- Millised lahendused tunduvad kohalikele inimestele vajalikud.
- Milline on kohalik õiguskaitse-, haridus-, sotsiaal- ja tervisesüsteem.

See aitab otsustada, **kas ja kuidas saab mujal maailmas kasutatavaid lahendusi kohalikes oludes rakendada**. Tegevus, mis on tulemuslik ühes kohas, ei pruugi olla sama tõhus teises, sest kultuurilised, demograafilised, keelelised, sotsiaalsed ja majanduslikud erisused võivad mõjutada tegevuse elluviimist ning tulemusi märkimisväärselt. Seega ei saa ennetustegevuse ülevaated veebis ja süstemaatilised ülevaated olla lahenduste elluviimise ainus alus. Lõplikud otsused peavad arvestama kohalikke olusid ja vajadusi, pidama silmas võimalusi ja piiranguid.

Ennetustegevust planeerides peab läbi mõtlema võimalikud piirangud ja nende mõju tegevuse elluviimisele. Mõned piirangud on intuiitiivsed, mõned nõuavad sügavat analüüsi. Tihti ei ole piirangud ennetustegevuse elluviijate kontrolli all (nt kohaliku omavalitsuse võimalused, eelarve, osalejate hoiakud, otsustajate põhieesmärgid vms). Piirangud ei välista ennetustegevuse elluviimist. **Peaaegu igasugusel ennetustegevusel on piiranguid, neid tuleb teada ja arvestada.**

Üldiselt on ennetustegevuse teostatavuse uurimisel võimalik paljud piirangud ja nende mõju välja selgitada. Läbi tuleb mõelda ka ennetustegevuse **eetilised küljed ja nendest tulenevad võimalikud piirangud** (ptk 3.5). Piirangute vähendamiseks, kompenseerimiseks või kaotamiseks tasub koostada piirangute haldusplaan.

- NÄIDE

Eesti jaoks otsiti 8-12-aastaste laste vanematele suunatud erinevat ennetustegevust laste käitumishäirete leevendamiseks ja vanemlike oskuste parandamiseks. [Analüüsis](#) kombineeriti teaduskirjanduse sisend ja võeti arvesse kohalike olusid (16).

1.3.1. Ennetustegevuse levinumad piirangud

Ennetustegevuse levinumad piirangud on rahastuse leidmise keerukus, elluviijate pädevuse ja võimaluste piiratus, võimaluste puudumine, sihtrühma vähesed võimed, motivatsioon ja osalemisvõimalus.

Rahastuse leidmine on nii alustava kui ka erineva pikaajalise ennetustegevuse üks suurim raskus. Enamasti soovivad rahastajad otsustamisel lähtuda ennetustegevuse tõendatusest, seega ei pruugi asi jääda rahanappuse, vaid ebapiisava tõendatuse taha. Samuti tahavad rahastajad tihti näha suurt efekti kiiresti või viia ellu tegevust eeskätt suure riskiga rühmades. See raskendab rahastuse leidmist alustava ennetustegevuse korral, millel puudub tõendus (või pole see piisav), mille positiivne mõju tekib pikema aja jooksul või mis on suunatud laiemale sihtrühmale.

Toetuse leidmiseks tasub kindlaks teha kohalike omavalitsuste ja avaliku sektori, kogukondade, vabaühenduste, organisatsioonide jt ootused, hoiakud ning valmisolek konkreetse probleemi ennetusse panustada ja ennetustegevust toetada. Toetuse vorm ei pruugi olla rahaline, näiteks

saab võimaldada ruumide, tehnika ja analüüsitarkvara kasutamist, vahendada kontakte jms.

Ennetustegevuse pakkumist ja jätkusuutlikkust mõjutab selle lõimitus (või puudumine) ning asutuste ja organisatsioonide koostöö. Mitut tegevust rahastavad ühiselt mitu organisatsiooni (nt vanemlusprogrammi „Imelised aastad“ rahastavad nii KOV-id kui ka sotsiaalministeerium), kuid sellega võivad kaasneda lisaprobleemid ning see ei pruugi olla jätkusuutlik.

Ennetuse elluviimisele ja laienemisvõimalustele võib piirid panna **pädevate ja motiveeritud elluviijate vähesus ning nende ajapiirang**. Ennetustegevuse pakkumisel ja laienemisel tuleb tagada elluviijate ühtlane ning jätkusuutlik koolitamine, toimiv koostöövõrgustik ja tehniline tugi praktiliste küsimuste lahendamiseks, kvaliteedi tagamiseks, jälgimiseks ning mõju hindamiseks. Olemasolevate spetsialistide vähene pädevus võib olla oluline piirang nii tegevuse elluviimisel kui ka mõju saavutamisel.

Sihtrühmast tulenevate piirangute läbimõtlemine ja vähendamine aitab suurendada ennetustegevuses osalemise tõenäosust. Sihtrühmaga seotud piirangud võivad olla järgmised:

- vähene valmisolek ja motivatsioon;
- usaldamatus pakutava tegevuse vastu;
- negatiivne varasem kogemus ja kokkupuude;
- negatiivsed hoiakud, eelarvamused, hirmud ja vastandlikud ootused;
- keelelised ja kultuurilised piirangud;
- sihtrühma ümbritsevate inimeste vähene motivatsioon ja hoiakud;
- sotsiaal-majanduslik taust;
- erivajadused;
- ligipääs tegevusele (nt kas eeldab auto olemasolu või ühistranspordi aegade sobivust, kas ruumid sobivad erivajadusega inimestele, kas tegevust pakutakse tööajal või pärast seda);

- osalejate vähene pädevus, nt digipädevus ja tervisekirjaoskus, sotsiaal-emotsionaalne ning arenguga seotud pädevus;
- muud kohustused, mis piiravad osavõttu (nt lapsehoiuvõimalused, tööaeg);
- muud vajadused, mis on täitmata (nt füsioloogilised vajadused, sh toit ja uni, turvalisuse vajadus).

Sihtrühmani jõudmiseks ja selle kaasamiseks on tähtis kohaliku tasandi,

sh haridusasutuste, huvihariduse ja noorsootöö elluviijate, tervishoiuasutuste jms toetus ning koostöö. Samuti tuleb kindlustada ennetustegevuse vastavus sihtrühma vajadustele: mõnikord võib vaja olla teist tüüpi või teistsuguse intensiivsusega toetust või sekkumist.

[Loe edasi →](#)